

Stichting Landschapsnetwerk Brummen (LNB)

Jaarverslag 2021 en jaarplan 2022

Inleiding

De Stichting komt voort uit een burgercollectief dat sinds 2013 actief is, en is opgericht in November 2018. De missie is als volgt verwoord:

Het Landschapsnetwerk Brummen inspireert tot een sterk en waardevol landschap.

Met bewoners, bedrijven en organisaties gaan we op zoek naar een mooi, gezond, waardevol, en toekomstbestendig landschap met een rijke biodiversiteit.

We doen dat door middel van informatie, debat en praktische initiatieven.

De losse netwerkstructuur bestaat uit een centrale sturende groep (14 personen) te midden van een wisselend aantal projectgerichte netwerken. De Stichting heeft een kleine 400 ondersteuners, die viermaal per jaar een Nieuwsbrief ontvangen, evenals uitnodigingen voor bijeenkomsten.

De Stichting voert een onafhankelijke koers en werkt samen met de Gemeente Brummen, het Waterschap Vallei en Veluwe, de Provincie Gelderland, Visit Brummen Eerbeek, de tafel Voedsel en Landschap van de Cleantech Regio, en Brummense grondeigenaren, zorginstellingen en bedrijven.

Activiteiten

Voor bewoners wordt jaarlijks het Brummense Landschapsgesprek georganiseerd. Helaas werd het voor 16 november geplande gesprek gedwarsboomd door de vierde golf van coronabesmettingen. Deze dwong ons dwong tot uitstel naar 26 april 2022.

Het hoogtepunt in het afgelopen jaar was de uitgave van Brummen-de Landschapsbiografie, die in bijna 5000 Brummense huishoudens terecht kwam. Meer over “Brummen-de Landschapsbiografie” verderop in dit verslag.

Het Landschapsnetwerk was actief in het proces rond de regionale en gemeentelijke energietransitie (RES). Ons belangrijkste speerpunt was te zorgen dat landschap en de biodiversiteit als uitgangspunt van keuzes werden beschouwd. We stellen vast dat een door ons bepleit breed gedragen proces gericht op het ontwikkelen van eigenaarschap niet heeft plaatsgevonden. Helaas kwam het accent te liggen op verzet tegen voorgestelde locaties van energiedragers. Zie verderop in dit jaarverslag.

Het Landschapsnetwerk verkent zo nu en dan nieuwe onderwerpen. Zo hadden wij een gesprek met een medewerker van de woningcorporatie Veluwonen over het vergroenen van woongebieden op basis van eigenaarschap van bewoners. Met een ambtenaar van de gemeente werd contact gelegd naar aanleiding van de visie Recreatie die de gemeente heeft opgesteld. Beide gesprekken bieden perspectief voor een vervolg.

Natuurinclusieve landbouw

Na het afronden van de Landschapsbiografie heeft het Landschapsnetwerk Natuurinclusieve Landbouw tot speerpunt uitgeroepen. In Brummen wordt een pilot project getrokken door provincie en gemeente, gericht op de boer. Dit project willen we verbinden met het sociale en ecologische netwerk van bewoners en bedrijven. Zie onze projecten *Lokale voedselnetwerken* en *Groenblauwe dooradering* verderop in dit jaarverslag. Een bewonerscollectief in Empe heeft zich bij het Landschapsnetwerk aangesloten. Deze groep beijvert zich voor een duurzame toekomst voor agrarische bedrijven wanneer de boer wil stoppen. Dankzij de bemiddeling van deze groep hebben de stichtingen Lenteland en Land van Ons een boerderij bij Empe kunnen aankopen van een stoppende boer.

Landschapsbiografie

Het project landschapsbiografie afgerond met de uitgave van “Brummen-de Landschapsbiografie” in een oplage van 5000 exemplaren. De officiële lancering was op 9 april, helaas als online presentatie met alleen de wethouder en gedeputeerde als gast van 2 vertegenwoordigers van de stichting en het redactieteam.

De inwoners van Brummen konden 1 exemplaar afhalen op een aantal punten in de gemeente, en dat hebben ze massaal gedaan. Bijna de gehele oplage is de deur uit. We kunnen concluderen dat onze perscampagne, met onder meer hulp van Brummens Nieuws en de gemeente, effectief was. De Landschapsbiografie heeft veel waardering gekregen. De meeste onderdelen van de Landschapsbiografie kunnen worden gedownload van de website.

“Brummen-de Landschapsbiografie” kwam er dankzij de vrijwillige bijdragen van veel bewoners van onze gemeente, en dankzij de financiële steun van Provincie Gelderland, gemeente Brummen, Prins Bernhardcultuurfonds, Waterschap Vallei en Veluwe, en een aantal Brummense bedrijven en instellingen.

Het project werd afgesloten met een inhoudelijke en financiële rapportage, en een artikel in het Vakblad Natuur Bos en Landschap. Het project werd binnen de begroting afgerond. Een enquête onder bewoners met vragen over hoe de landschapsbiografie bij hen is gevallen, leverde een interessant uitgangspunt voor het Brummense Landschapsgesprek 2021. Helaas moest dit in verband met corona-maatregelen worden doorgeschoven naar 26 april 2022.

Lokale voedselnetwerken

Uit het Brummense Landschapsgesprek 2020 is een groep bewoners voortgekomen die werkt aan het opzetten van lokale voedselnetwerken. Doel is lokale productie en afname van landbouwproducten te verbinden, teneinde boeren een betere economische positie te geven, hen te verbinden met de lokale consumenten en daardoor een gemeenschappelijk motief voor versterking van het landschap te creëren.

De groep stelde een plan van aanpak op, startte met een gespreksronde langs veelbelovende lokale agrariërs om hun bereidheid tot deelname in kaart te brengen, en startte met een literatuuronderzoek naar de voordelen van lokale voedselnetwerken. Een aanvraag tot subsidie

uit het POP3 fonds (EU en provincie) voor professionele ondersteuning was succesvol. Dit POP-project startte aan het eind van het jaar met het formuleren van een ambitieus lange termijn doel van de bewonersgroep.

De samenwerking tussen zorginstellingen en twee lokale agrarische bedrijven liep averij op, onder meer door de zware last die de Covid pandemie op de instellingen legde, personeelstekort en het vertrek van enkele sleutelfiguren bij Philadelphia. Een doorstart is in voorbereiding.

Energielandschappen

In 2021 werden in Brummen de “RES 1.0”, het “ Uitnodigingskader Zon en Wind” en de “Warmtetransitie visie” vastgesteld door de Gemeenteraad. LNB heeft actief, gevraagd en ongevraagd advies gegeven. Met name in het Uitnodigingskader zijn de door LNB aangedragen uitgangspunten en laadbaarheid van de landschapszones overgenomen. LNB is een gewaardeerde gesprekspartner gebleken voor het college B&W en het ambtelijk apparaat. Altijd vanuit expertise en gevoel voor wat er leeft in de samenleving.

Voor 2022 staat de RES 2.0 op de agenda, evenals de mogelijke fysieke uitvoering van de Energietransitie. De leden van de kerngroep LNB zullen ook nu deelnemen aan de gesprekken met alle betrokkenen.

Biodiversiteit

Binnen het thema biodiversiteit lopen diverse activiteiten die tot doel hebben de groen blauwe dooradering van het agrarisch landschap buiten de natuurgebieden te versterken. Met groen blauwe dooradering bedoelen we allerlei landschapselementen in het buitengebied, zoals houtwallen, bloemrijke bermen en dijken, bloemrijke akkerranden, natuurvriendelijke oevers en poelen.

Patrijs.

De werkgroep ‘Patrijs terug in Brummen’ heeft de activiteiten in 2021 verder uitgebreid. Er is zaaigoed verspreid voor bloemrijke akkerranden. Voor de periode 2020/2021 is 3 ha ingezaaid en voor de periode 2021/2022 3,5 ha, waarmee het totaal op 6,5 hectare komt. Er is een telgroep opgericht die de verspreiding van de patrijs systematisch monitort. Er zijn 6 territoria in Cortenoever en 1 territorium Brummen geteld, waarmee het aantal territoria op 7 komt. Er heeft een insecteninventarisatie plaatsgevonden van de ingezaaide akkerranden en de bloemrijke dijken in Cortenoever. Zowel de dijken als de akkerstroken worden gebruikt door verschillende soorten wilde bijen en dagvlinders, waaronder ook niet algemene soorten. De ingezaaide akkerranden dragen dus bij aan de biodiversiteit. Er is een informatiebord over het patrijsproject ontwikkeld dat begin 2022 zal worden geplaatst. Er is een maaigroep opgericht die in nauw overleg met het waterschap het maaibeheer van de bloemrijke dijken wil optimaliseren. Het aantal werkgroep deelnemers wordt geschat op 43 in 2021.

Het Bijenlint Leuvenheim.

In 2021 heeft een wilde bijen project plaatsgevonden op Basisschool de Rietgors. Er is in een buitenles uitgelegd wat wilde bijen nodig hebben om te kunnen overleven. Er is samen met de kinderen een groot Bijenhotel gemaakt en dit is geplaatst op het Bijenlandje van de Imkervereniging.

In 2021 was het door de Corona niet mogelijk om een bewonersbijeenkomst te organiseren. Op verzoek van de werkgroep zal de gemeente langs de parallelweg van de Arnhemsestraat overgaan op ecologisch bermbeheer. De ontwikkeling van wilde planten en bijen in deze berm zal de komende jaren worden gemonitord.

Adviezen aan de gemeente

De werkgroep Biodiversiteit heeft advies uitgebracht aan de gemeente over de Biomorfologische kaart die wordt ontwikkeld door Adviesbureau Econsultancy. Deze kaart geeft een beschrijving van de karakteristieke natuur en landschappen van de gemeente. Per deelgebied is een factsheet ontwikkeld met huidige kwaliteiten, verbeterpunten en regelgeving. Er is succesvol bij de gemeente aangekaart om de tijdelijke natuur van het Burgersterrein in Eerbeek niet midden in het groeiseizoen te maaien, omdat zich hier een waardevolle insectengemeenschap en pioniersvegetatie heeft ontwikkeld.

Landschap aanpassen aan klimaatverandering

Het Project WaardeVOL Brummen, dat door het Waterschap Vallei en Veluwe in opdracht van de provincie wordt getrokken, heeft tot doel het gebied in een ruime zone rondom de Natura 2000 gebieden Leusveld en Voorstonden klimaatbestendig te maken. Een brochure van het project is verschenen als onderdeel van "Brummen-de Landschapsbiografie". Het Landschapsnetwerk heeft de afgelopen jaren een forse bijdrage geleverd in het ontwikkelen van het participatieve proces, en heeft kennis ingebracht over het aanpassen van het landschap voor biodiversiteit. Het project is nu in de fase van de uitwerking van het schetsontwerp in de deelgebieden. Onze deelname was in 2021 beperkt tot twee vergaderingen van de regiegroep.

Het Landschapsnetwerk heeft bij het Waterschap de noodzaak van het aanpassen van het stroomgebied van de Leuvenheimse beek aan klimaatverandering aangekaart. Overleg hierover komt op gang.

Beknopt jaarplan 2022

1. Uitwerken van de lange termijn visie over het lokaal voedselnetwerk in Brummen
2. Organiseren startbijeenkomst met producenten, opzetten van een gezamenlijk plan van aanpak
3. Afronden van de rapportage over het literatuuronderzoek naar alternatieve voedselnetwerken
4. Start van een communicatieproces gericht op het interesseren van bewoners voor de afname van lokaal voedsel, inclusief productie van communicatiemateriaal
5. Afronden rapportage literatuuronderzoek naar Groenblauwe dooradering
6. Uitbrengen van een handreiking voor het toepassen van GBDA in Brummen

7. Uitbrengen van een kaart met de vraag naar GBDA binnen de gemeente Brummen
8. Deelname aan het actualiseren van de strategienota energietransitie (RES 2.0)
9. Deelname aan proces over de mogelijke fysieke uitvoering van de Energietransitie.
10. Adviseren gemeente en politiek bij de ontwikkeling van kwaliteitstoerisme in Brummen.
11. Voortzetting Patrijzen project. Vervolg monitoring insecten akkerranden en dijken.
12. Voortzetting Project Bijenlint Leuvenheim o.a. organiseren bewonersbijeenkomst, informatiemateriaal ontwikkelen voor natuurvriendelijk tuinbeheer. Vervolg monitoring wilde bijen Parallelweg Arnhemsestraat.
13. Verkenning mogelijkheden klimaatbestendig en natuurvriendelijk maken van de Leuvenheimsebeek bij waterschap en provincie.
14. Advisering gemeente in het kader van het in 2022 te ontwikkelen Biodiversiteitsplan
15. Advisering gemeente over beheer Burgersterrein (vervolg).
16. Advisering Waterschap over het proces in het project WaardeVOL Brummen